

דְּבַר אַחַר אָמַר רַבֵּי תַנְחוּם, מַה כְּתִיב לְמַעַלָּה מִן הָעֲנָנִין, רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, וּכְתִיב אָכְלוּ הַנְּעָרִים. וְכַתּוּב אַחֲרָיו אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהַנְּשָׂמָה יוֹשֶׁבֶת וְנוֹזְגֵית מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעַלָּה, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ. שָׁאֵמַר רַבֵּי תַנְחוּם, לְבוּשׁ הַנְּשָׂמָה לְעוֹלָם הֵבֵא הוּא אֹר זוֹהָר שֶׁלְמַעַלָּה מִכֶּסֶּא הַכְּבוֹד הוּא, שְׁנֵאֲמַר (תהלים צו יא) אֹר זְרוּעַ לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׂמִיחָה. וְכַתִּיב (ישעיה ס יט) וְהָיָה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם. וְלֹא מִלְאָךְ וְלֹא כֶּסֶף הַכְּבוֹד. וְדוּד אָמַר (תהלים כו) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא.

וְהוֹרֶךְ זֶה כְּמוֹ שָׁאֵמַר רַבֵּי יְהוּדָה, נִשְׁמְתוּ שֶׁל צַדִּיק נִטְלָה מֵאוֹר כֶּסֶף הַכְּבוֹד, וְנִכְנָסֶת בְּעוֹלָם הַזֶּה. אִם זְכָתָה וְעוֹלָה לְמַעַלָּה - אֵינוֹ דִּין שְׂתִיתוּסָף לָהּ יוֹתֵר אוֹר מִמָּה שֶׁקִּבְּלָה בְּרֵאשׁוֹנָה לִכְנֶס בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּמִמֵּי מִקְבֵּלֶת אוֹתוֹ הָאוֹר? אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, אֶלְמָלֵא מִקְרָא כְּתוּב, אֵי אֶפְשֶׁר לְאֹמְרוֹ, שְׂכַתּוּב (בראשית טו) אֶל תִּירָא אַבְרָם אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ, אֲנֹכִי וְלֹא אַחֵר, וְלָמָּה? בְּשִׁבִיל שְׂשֻׁכְרָךְ הַרְבֵּה מְאֹד.

דְּבַר אַחֵר, שְׂכַרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד, יֵשׁ לָךְ שְׂכָר הַרְבֵּה מְאֹד, עַל שֶׁהָיָה לָךְ בְּרֵאשׁוֹנָה וּמִתְלַבֶּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אוֹת אַחַת מִשְׁמוֹ, וְנוֹתְנָה בְּרֵאשׁוֹה. כִּי הָרִי שְׁנִינּוּ, עֵתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹת עֲטָרָה בְּרֵאשׁ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק לְעוֹלָם הַבָּא. וְאֵיזְהוּ? זֶה אוֹת ה"א, כְּאֲשֶׁר בְּרָא שְׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׂכַתּוּב (בראשית ב) בְּהִבְרָאֵם, בְּה"א בְּרָאֵם. זֶהוּ שְׂכַתּוּב (שם יז) וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם, לְהִיּוֹת הַנְּשָׂמָה שְׁלֵמָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלִימוֹת וְהַטּוֹב. זֶהוּ שְׂכַתּוּב (ישעיה סב) עֵינַי לֹא רָאתָה אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לוֹ.

דְּבַר אַחֵר אָמַר רַבֵּי תַנְחוּם, מַה כְּתִיב לְמַעַלָּה מִן הָעֲנָנִין, רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, וּכְתִיב בְּתַרְיָה אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהַנְּשָׂמָה יוֹשֶׁבֶת וְנוֹזְגֵית מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעַלָּה, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ. דָּאֵמַר רַבֵּי תַנְחוּם, לְבוּשׁ הַנְּשָׂמָה לְעוֹלָם הֵבֵא, הוּא אֹר זוֹהָר שֶׁלְמַעַלָּה מִכֶּסֶּא הַכְּבוֹד הוּא, שְׁנֵאֲמַר (תהלים צו יא) אֹר זְרוּעַ לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׂמִיחָה. וְכַתִּיב (ישעיה ס יט) וְהָיָה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם. וְלֹא מִלְאָךְ וְלֹא כֶּסֶף הַכְּבוֹד. וְדוּד אָמַר (תהלים כו) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא.

וְאִזְרָא הָא, כִּי הָא דָּאֵמַר רַבֵּי יְהוּדָה, נִשְׁמְתוֹ שֶׁל צַדִּיק נִיטְלָה מֵאוֹר כֶּסֶף הַכְּבוֹד, וְנִכְנָסֶת בְּעוֹלָם הַזֶּה. אֵי זְכָתָה וְעוֹלָה לְמַעַלָּה, אֵינוֹ דִּין שְׂתִיתוּסָף לָהּ יוֹתֵר אוֹר מִמָּה שֶׁקִּבְּלָה בְּרֵאשׁוֹנָה לִכְנֶס בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּמִמֵּי מִקְבֵּלֶת אוֹתוֹ הָאוֹר, אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, אֶלְמָלֵא מִקְרָא כְּתוּב אֵי אֶפְשֶׁר לְאֹמְרוֹ, דְּכַתִּיב אֶל תִּירָא אַבְרָם אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ, אֲנֹכִי וְלֹא אַחֵר, וְלָמָּה, בְּשִׁבִיל שְׂשֻׁכְרָךְ הַרְבֵּה מְאֹד.

דְּבַר אַחֵר שְׂכַרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד, יֵשׁ לָךְ שְׂכָר הַרְבֵּה מְאֹד, עַל שֶׁהָיָה לָךְ בְּרֵאשׁוֹנָה וּמִתְלַבֶּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אוֹת א' מִשְׁמוֹ, וְנוֹתְנָה בְּרֵאשׁוֹה. כִּי הָא דְתַנּוּן, עֵתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹת עֲטָרָה בְּרֵאשׁ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק לְעוֹלָם הַבָּא. וְאֵיזְהוּ, זֶה אוֹת ה"א, כְּאֲשֶׁר בְּרָא שְׁמַיִם וָאָרֶץ, דְּכַתִּיב בְּהִבְרָאֵם, בְּה"א בְּרָאֵם.

הָדָא הוּא דְכַתִּיב, וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם. לְהִיּוֹת הַנְּשָׂמָה שְׁלֵימָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלִימוֹת וְהַטּוֹב, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה סד ג) עֵינַי לֹא רָאתָה אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לוֹ (דף ע"ג א').